

HZ. İBRAHİM VE BABASININ İBRET LİK HİKÂYESİ

Eûzubillâhimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

*el-Hamdülillâhi rabbi'l-âlemin ve'l-âki-
betü li'l-muttakîn es-salâtu ve's-selâmu alâ
seyyidinâ Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ec-
maîn. İ'lemû eyyühe'l-ihvân fe-inne efdale'l-
kitâbi kitâbullâh ve-enne efdale'l-hedyi hedyu
Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve
şerre'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle muhdesin
bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle
dalâletin fi'n-nâr fe bi's-senedi'l-müttasili
ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme en-
nehû kâl:*

*Estağfirullah estağfirullah estağfirullah
el-Azîm el-Kerîm ellezî lâ ilâhe illâhû el-hay-
yü'l-kayyûm ve etûbu ileyh. Ve es'elühü't-tev-
bete ve'l-mağfirete ve'l-hidâyete lenâ innehû
hüve't-tevvâbü'r-rahîm. Tevbete abdin zâlimin
li-nefsihî lâ yemlikü li-nefsihî mevten ve lâ
hayâten ve lâ nüşûrâ.*

*Allahümme ente Rabbî lâ ilâhe illâ ente
halaktenî ve ene abdüke ve ene alâ ahdi-
ke ve va'dike mesteta'tü. Eûzü bike min-şerri mâ sa-
na'tü ebû'u leke bi-ni'metike aleyye ve ebû'u*

bi-zenbî fağfir lî zünûbî. Fe-innehû lâ yağfi-
ru'z-zünûbe illâ ente.

لَيُبْعَثَنَّ اللَّهُ مِنْ مَدِينَةِ بِالشَّامِ يُقَالُ لَهَا: حِمْصُ
سَبْعِينَ أَلْفًا لَا حِسَابَ عَلَيْهِمْ

Le-yeb'asenna'llâhü min Medınetîn bi's-
Şâmi yükâlü lehâ: Hımsun seb'îne elfen lâ
hisâbe aleyhim.

لَيُبْعَثَنَّ اللَّهُ مِنْ مَدِينَةِ بِالشَّامِ يُقَالُ لَهَا حِمْصُ
سَبْعِينَ أَلْفًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا حِسَابَ عَلَيْهِمْ وَلَا
عَذَابَ، مَبْعَثُهُمْ فِيمَا بَيْنَ الزَّيْتُونِ وَالْحَائِطِ فِي
الْبَرْثِ

Allâhümme salli salâten kâmileten ve sel-
lim selâmen tâmmen alâ seyyidinâ Muhamme-
din'illezî tenhallu bihi'l-ukâdu ve tenfericû bi-
hi'l-kürâbü ve tukdâ bihi'l-havâicü ve tünâlû
bihi'r-rağâibü ve hüsnü'l-havâtimi ve yüstes-
ka'l-ğamâmü bi-vechihi'l-Kerîm. Ve alâ âlihî ve
sahbihî fî-küllî lemhatin ve nefesin bi-adedi
küllî ma'lûmin lek.

Geçen cuma güncü dersten bir hadîs-i
şerîf'i tekrarlıyorum,

لَيَأْخُذَنَّ رَجُلٌ بِيَدِ أَبِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَلَيَقَطِّعَنَّ النَّارَ
يُرِيدُ أَنْ يَدْخُلَهُ الْجَنَّةَ فَيُنَادِي أَنَّ الْجَنَّةَ لَا يَدْخُلُهَا
مُشْرِكٌ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حَرَّمَ الْجَنَّةَ عَلَى كُلِّ مُشْرِكٍ
قَالَ فَيَقُولُ رَبِّ أَبِي رَبِّ أَبِي رَبِّ أَبِي فَيُحَوَّلُ فِي
صُورَةٍ قَبِيحَةٍ وَرِيحٍ مُنْتِنَةٍ فَيَتْرُكُهُ

*Le-ye'huzenne raculün bi-yedi ebîhi yevme'l-kıyâmeti, fe-le-yükattiennehu'n-nâre yürîdü en yüdhillü'l-cennete fe-yünâdâ: Enne'l-cennete lâ yedhuluhâ müşrikün in-nallâhe azze ve celle harreme'l-cennete alâ külli müşrikin. Kâle: Fe-yekûlü: Rabbi ebî rabbi ebî rabbi ebî fe-yuhavvîlu fî suretin kabîhatin verîhin müntinetin fe-yetrükühü.*¹

Le-yü'hazenne raculün bi-yedi ebîhi. Bu çok dikkate değer bir söz. Onun için dikkat ediniz, yani beni filan kurtarır, benim babam böyle büyük bir adamdı dedem de böyle büyüktür, şeyhimde kutbuzzamandır. Onlar bizi

¹ İbn Hibbân, *Sahîh*, I, 486-487, r. 252; Hâkim, *el-Müstedrek*, IV, 631, r. 8746; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, II, 315, r. 1049; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, II, 533, r. 1406; İbn Asâkir, *Târîhu Dimesşk*, VI, 167, r. -1; Bûsirî, *İthâfu'l-hiyere*, VIII, 224, r. 7837; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XI, 32303, r. 488.

kurtarır bu gibi şeylere aldanılmaması için şu hadîsi dikkatle dinleyin.

İbrahim *aleyhisselâm* bütün peygamberlerin babasıdır. İbrahim *aleyhisselâm*, malum uzun boylu kendisini söylemeye lüzum yok. Cenâb-ı Hakk'ın hâlili. Her namazda salavât-ı şerîfenin içerisinde *Allahümme salli alâ seyyidînâ muhammedin ve alâ âli seyyidînâ Muhammed kemâ salleyte alâ ibrahime* diyerekten her gün namazımızda anarız kendisini. Kur'an'da da hikayesi pek çoktur. Şimdi bu İbrahim *aleyhisselâm* babası hayatta iken ona diyor ki;

Ya Rabbi1 Babamı affeylesen, mağfiret eylesen diye babasına dua ediyor. Bir vakit sonra babasının küfrü tahakkuk etti, ondan sonra İbrahim *aleyhisselâm* babasının lehine dua etmekten kaçındı, etmedi artık dua babasına. Çünkü babası küfür üzerinde idi. Babası küfür üzerinde olunca babasına dua etmenin doğru olmadığını kendisi bildiği gibi bize de bildirmek üzere duadan vazgeçti babasının lehine. Baba bu. Şimdi kıyamet koptu da kıyametteki hadîseyi burada naklediyor.

Kıyamet gününde babasının elinden tutmuş İbrahim *aleyhisselâm* ki, ona cennete

koysun. Şefa'at etsin babasına. Peygamber babasına şefa'at etmez de kime şefa'at eder? Evlâdına şefa'at etmez de kime şefa'at eder? Evvela tabi baba ve evlât. Şimdi babasının elinden tutuyor cennete koymak için, Cenâb-ı Hak bir ataş yaratıp aralarını ayırıyor. Babayla oğlun arasını ayırıyor. Cennete sokmak götürmesine izin vermiyor. Oradan bir münâdî sesleniyor, tellâl tabir ederiz biz ya, seslenici, bir melek tarafından nida oluyor.

Enne'l-cennete lâ yedhuluhâ müşrikün.
Cennet öyle bir yerdir ki, ona hiçbir müşrikin, şirk koşan adamın girmesine izin yoktur. Bizim dersimiz cumaları israf üzerinden gidiyordu.

وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ

Ve enne-lmusrifîne hum ashâbu-nnâr.
(Mü'min Suresi 43. Ayet)

En nihayet *ashâbü'n-nâr*'dır. *Ashâbü'n-nâr* demek cehennem adamıdır. Müsrif olan insanların, müsrif manası bak ne kadar genişliyor, müsrif deyipte ekmekleri zayi etmek, parayı zayi etmek ama, bak en nihayet nereye götürüyor. *Ve enne-lmusrifîne hum ashâbu-nnâr.* Müsrifler cehennem adamıdır.

Niçin?

İsraf şirke götürüyor insanı. Paralar tuğyana sevk ediyor. Tuğyanlar Allah'ı unutturuyor, peygamberi unutturuyor, zevk ve sefanın peşinde, hayat bu hayattır diyor. Bu hayattan sonra başka hayat yok. Yapacağını yapmaya çalışıyor.

En nihayet ne oluyor?

Ashâbu-nnâr oluyor. Allah muhafaza.

Şimdi İbrahim aleyhisselâmın babası da ashâbu-nnâr. Baba ama ne kadar olmazsa baba. Dayanamıyor babasını kurtarmak istiyor.

Inna'llâhe azze ve celle harreme'l-cennete alâ külli müşrikin.

Her müşrikin üzerine Cenâb-ı Hak cenneti haram kılmıştır. Cennet haramdır, müşrike cennet yaramaz. Giremez. Hiç ümit etme.

Şimdi İbrahim *aleyhisselâm* bu nidayı duyuyor, bu nida bir meleğin nidası. Cennete müşrik giremez. Çünkü Allahu Teâlâ cenneti bütün müşriklere haram kılmış. Şimdi İbrahim *aleyhisselâm* dayanamıyor diyor ki:

Rabbi, Ebî! Rabbi, Ebî! Rabbi, Ebî! Yâ Rab! Babamdır. Yâ Rab! Babamdır. Yâ Rab! Babamdır üç defa tekrarlıyor. Yani üç kez Yâ Rab! diyor. Babamı kurtarayım. Ha Cenâb-ı Hak bakıyor ki İbrahim çok ileriye gidiyor derhal

babasını, *fe-yuühavvelü fî sûretin kabîhatin*, babasını gayet çirkin bir surata çeviriyor ve çirkin de bir koku veriyor ki artık İbrahim'in burada durmasına şey imkan kalmıyor. E o zamanda terk ediyor. Yani çok dikkate şayandır bu. İbrahim aleyhisselâm, peygamberi azim, bir iki üç dört beş tane de râvî vardır. Bu hadîsi rivayet eden. Binâenaleyh öyle benim şeyhim kutbuzzamandır, Abdülkâdir-i Geylânî'dir. Benim şeyhim Nakşibend Hazretleridir. Rifâî Hazretleridir. Bak ateş beni yakmaz, ateşin çeşitli hünerleri de vardır, bunların hepsi dünyanın aldatıcı şeyleridir.

Allah'a sen kendini sevdirebiliyor musun?

Ne mutlu sana! Allah'a sevdiremedikten sonra ne şeyhin para eder ne de baban işte başkası peygamber, peygamberimizin şefaati tabi ümmetine olacak. Olacak ama müşrik olmama şartı ile, iman sahibi olmak şartı ile. İmandan uzaklaşmış efendim bu kimseye Peygamber nasıl şefaet edecek?

Allah kusurumuzu affetsin de, Allah'a layık bir kul, Peygamber *sallallahu aleyhi vesel-leme* layık bir ümmet olmak şerefine cümlemizi nâil etsin.

Bu namaz hakkında tabi insanların çeşitli fikirleri var. Birçok insanlar henüz gençlik yaşlarında namaz kılmada tembellik ederler ve özürler beyan ederler, bahaneler çıkarırlar, okuma derdidir, şu derdidir, bu derdidir. Allah-u Teâlâ hepsini bilir. Bildiği için emri, teklifi ilahi herkese layık olduğu devri verilmiştir. Binâenaleyh ibadetten kaçmak en büyük günahtır, günahların en büyüğü zina günahtır, katl günahtır, haramdır. Hırsızlık günahtır. Bunlar nasıl büyük günahlarsa bunların büyüğü namazı terk etmektir. Bunların daha büyüğü namazı terk etmek.

Nasıl olur da bu vücudu bize vermiş, bu kafaı da vermiş, bu serveti de vermiş de bu nimetleri bize veren Allah'a karşı biz kullukta bahaneler arıyoruz. Canım birisi sana bir apartman verse, bir arabada altına verse, birde bir kaçta hizmetçi verse o adama biz ne yapacağımızı şaşırırız ya, elini değil ayağını da öperiz. Hâlbuki hepsi fani şeyler. Bu varlığı vermiş Allah-u Teâlâ bu zekayı vermiş bizim gözümüzde Allah esirgeye arıza olsa, kulağımızda bir arıza olsa, kafamızda da bir arıza olsa kim bunun hakkından gelip de bizim kafamızı yerine koyabiliyor?

Hep görüyoruz işte, zavallı deliler tımarhanelerde anaları ağlıyor. Niçin yapamıyoruz bir kafa, onlara verelim?

Onun için bu nimetin pahası yoktur yani, ne apartmana değişilir, ne de dünyaya değişilir yani. Bu devleti Allah bize vermiş. Binâenaleyh bu nimeti veren Allah’a.

Bu namaz kılmakta da çok fevâid var. Hikmetleri sayılmakla tükenmez. O kadar faideleri terk ediyoruz, sıhhatin yerinde olur sabahleyin erken kalkarsan, abdestini alırsan daha dinçleşirsin, kuvvetleşirsin, ihtiyarlamazsın kolay kolay, belin de bükülmez kolay kolay. Birçok fevâidi vardır. Bunları sen terk edip de mütemadiyen paranın peşinde koşmak, şunun peşinden koşmak, Allah’ı unutmak ne kadar büyük felakettir.

Onun için kimseden medet beklememeli, Allah’a kendini sevdirep, Resûlullah’a kendini sevdirep, Allah’ın sevgili bir kulu olarak yaşayıp, Allah’ın sevgili kulu olarak bu dünyadan çekilmek ne büyük bahtiyarlıktır, sen bize lütfeyle Ya Rabbi!

Şimdi Şam’ın yakınında Humus denilen bir memleket var. Halep’ten aşağı doğru inerken, Hama Humus diyerekten bir memleket var. Bu

memleketin ahalisinden yetmiş bin kişinin kıyamet gününde hesapsız ve azapsız cennete gireceklerini beyan buyuruyor Cenâb-ı Hak ve burada bunlar şehit olmuşlar. Şehit olmuş. Büyük muharebeler olmuş burada vaktiyle. Muharebelerden birisinde de şu hikaye hatırımda kalmıştır ki, Hazreti Ömer kumandanları muhasara etmiş bu Humus şehrini, fakat bir türlü teslim olmuyorlar, en nihayet papazlar bu teklif gelmiş ki, bizim vereceğimiz bir zehri içersen biz kaleyi teslim edeceğiz ona. Hazreti Ömer getirin demiş. Hemen zehiri verdikleri şeyi de *Bismillâhirrahmânirrahîm* bir duası da var ama hatırımda yok, o duayla beraber içmiş. Bunlar ha şimdi ölecek ha şimdi ölecek derken, bakmışlar ki ölen mölen yok, o zaman imana gelmişler, kaleyi de teslim etmişler. Fakat o arada çok şehit olmuş. O şehitler *sebine elfen*, yetmiş bin şehit diye kıyamette, *la hesabe aleyhim vela azap*, hesapsız, azapsız onların girileceğini ve yerlerini de burada beyan buyurmuş.

Allah, yani Allah yolunda böyle fedakârlık yapanların âhiretlerinin ne kadar hayırlı olduğunu beyan buyuruyor.

a. Haceru'l-Esved'in Şahitliği ve İmanın Şartları

لَيُبْعَثَنَّ اللَّهُ الْحَجَرَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَهُ عَيْنَانِ يَنْظُرُ

بِهِمَا وَلِسَانٌ يَنْطِقُ بِهِ يَشْهَدُ لِمَنْ اسْتَلَمَهُ بِحَقِّ

*Le-yeb'asennallâhu'l-hacere yevme'l-kıyâmeti ve lehu aynânî yanzuru bihâ ve lisânün yantiku bihi yeşhedü limeni'stelemehu bi-hakkin.*²

Geçen ki dersimizde de geçmişti ki, bu cennetten gelen bir taş var ki, *Hacerülesved* diyoruz Kâbe-i Muazzama'nın köşesinde durur ve ordan tavafa başlanır. O taş gayet beyaz idi, geldiği vakitte, konduğu vakitte. Fakat cahiliyet devrinin hani imansızlık devirlerinin insanları, oraya sürüne sürüne o taşın güzelliğini kaybettiler beyazlık gitti üzerinden bugünkü halini aldı. İşte bu taşı Cenâb-ı Hak yevmi kıyamette iki gözü ve birde dili olaraktan meydana çıkaracak.

Bu taş, *yantik'u bihi yeşhedü limeni'stelemehu bi-hakkin*. Hak üzerine yani iman ile o

² Dârimî, "Menâsik", 26, r. 1881; Ahmed b. Hanbel, I, 291, r. 2643; Ahmed b. Hanbel, I, 371, r. 3511; İbn Huzeyme, *Sahîh*, IV, 220, r. 2735; İbn Hibbân, *Sahîh*, IX, 25-26, r. 3712; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, V, 122, r. 9232; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, XII, 63, r. 12479; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XII, 219, r. 34748.

taşa el süren ve öpen yahut karşıdan selam veren insanlara şahadet edecek. Bu geldi Ya Rab! Bana sürdü elini yüzüne mesh etti öptü, tavaf etti yani hac etti, diyerekten şehadet edecek ki şefaat edecek demektir. Allah-u Teâlâ beytini tavaf edenleri de inşallah mağfiretine mazhar edecektir.

Onun için geçen ki derste o taş, eğer cahiliyet el sürmemiş olsaydı da, o haliyle dursaydı hiçbir hasta olmazdı ki, o taşla gitsin elini sürsün de Ya Rab! Bana şifa ver desin de şifa olmasın. Mutlaka şifâ olurdu.

لَيَبْعَثَنَّ اللَّهُ أَقْوَامًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَتَلَاءُ وَجُوهَهُمْ
يَمْرُونَ بِالنَّاسِ كَهَيْئَةِ الرِّيحِ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ
حِسَابٍ قِيلَ مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أُولَئِكَ قَوْمٌ
أَدْرَكَهُمُ الْمَوْتُ وَهُمْ فِي الرِّبَاطِ

*Le-yeb'asennallâhu akvâmen yevme'l-kıyâmeti yetele'leü vucûhühüm yemurrûne bi'n-nâsi ke-hey'eti'r-rîhi yedhulûne'l-cennete bi-gayri hisâbin. Kîle: Men hüm yâ resûlallâh? Kîle: Ülâike kavmun edrekehümü'l-mevtü ve hüm fi'r-ribâti.*³

³ Ukaylî, *ed-Duaîfâ*, I, 51.

Sadaka Rasûlullah.

Cenâb-ı Hakk'ın lütfu herkese çeşitlidir. Her zaman çeşit çeşit lütufları vardır üzerimizde. Şimdi burada diyor ki, yarın yevme'l-kıyâmette bir kavim bahs olunacak ki, yani mahşerde çıkan kavim, sizleri ayın on dördü gibi *lü'lü* gibi, yani gayet inciler, mercanlar, yakutlar gibi pırıl pırıl, yüzleri böyle ayın on dördü gibi parlıyor.

Yemurrûne bi'n-nâsi. İnsanlar üzerine böyle bir rüzgar hızıyla geçecekler. İnsanlar üzerinden bir rüzgâr hızıyla geçecekler. Cennete gidecekler. *Yedhulûne'l-cennete bi-gayri hisâbin.* “Sen ne yaptın, ne ettin?” diye sorgu yok. “Ne yaptın, ne ettin?” diye sorgu olmadan bu süratle kabirlerinden çıktıktan sonra cennete böyle rüzgâr hızıyla gönderilecekler.

Kîle: Men hüm yâ resûlallâh?

Ashab-ı kirâm tabi dinliyorlar kendisi de diyorlar ki:

Yâ Resûlullah! Kim bunlar? Bu devlete, bu nimete mazhar olan kimler böyle?

Buyuruyor ki;

Ülâikehüm. Onlar. *Kavmin.* Bir kavimdir ki, *edrekehümü'l-mevtü ve hüm fi'r-ribâti.*

Onlara ölüm ilişti. Onlar düşman karşısında nöbet bekliyorlardı. Düşman karşısında nöbet beklerken ölüm geldi. İster şehadetleri sebebiyle, ister kendi hastalıkları dolayısıyla düşman karşısında nöbet beklerlerken, düşman karşısında nöbet yalnız düşman karşısında olmaz, her yerde nöbet olur, askerin bulunduğu her noktada nöbetçileri vardır, bu nöbet esnasında hepsi aynı hizmettir. Bu nöbet esnasında kendisine bir ölüm denk gelir de giderse bu da böyle cennetteki yüzlerinin parıldaklığı bir ayın on dördündeki parlaklığından daha üstün.

يَسْعَى بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا
نُورَنَا وَاعْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Yes'â beyne eydîhim vebi-eymânihim yekûlûne rabbenâ etmim lenâ nûranâ vağfir lenâ(s) inneke 'alâ kulli şey-in kadîr. (Tahrîm Suresi 8. Ayet)

Yanlarına da öyle bir nur ki projektörler para etmez bu nurun yanında. Öyle bir nur var öyle gidiyorlar. Bu komşusundan, dostundan ahbabından, aman Ahmet dayı, Mehmet dayı, Ahmet bey, Mehmet bey, dur biraz, ne olursun, bizde senin nurundan istifade ederekten gidelim şuradan diyecekler, diyeceğiz yani. Allah o

gün hepimizin muîni olsun. O zaman diyecekler ki, biz bu nuru dünyadayken kazandık, siz de gidin orda kazanın ve gelin buraya. İmkânın varsa, artık geçti.

Onun için Cenâb-ı Hak şimdi bu mutlaka herkes genç olsun, hudut boyunda olsun, nöbetçi olsun mümkün olmaz. Fakat bu ribat herkesin. Şimdi bir iki düşman var. Bir düşman işte hudutları, hudutların dışında olan düşman. Bir düşman da içimizde olan var bizim, bizi daima kötülöklere sevk etmeye çalışan bir düşman var içimizde. Her gün israftan bahsediyoruz kaç zamandan beri boş laf.

Niçin?

Evvela içimizdeki nefis adam olmadan israfın önüne geçmenin imkanı yoktur. Nefis arzu ediyor her şeyi. Nasıl önleyeceksin?

Katiyen önleyemezsin. Bu arzusunu zorla yaptıracaktır. Nefis o kadar inattır ki şeytandan beterdir nefis. Nefis şeytandan beterdir. Nefis, şeytan bir şey zorlar, yolu gösterir, hadi şu yoldan gidelim seninle der, baktı ki beceremiyor, adam dikiliyor biraz yapmayacak, geçer başka yola, yol değiştirir, sire değiştirir ama nefis öyle değil. Bu kadar inattır ki, patlar bize dediğini yaptırır.

Onun için bu şimdi sana ne dediyse yaşamak tarzlarında, bunu yaptırıncaya kadar sana uğraşır.

Biz onun hakkından nasıl geliriz?

Bu duruşta hiç imkân yok hakkından gelemez. Bunun hakkından ancak riyâzet gelir. Ancak hakkından riyâzet gelir. Kur'an'ı oku, her gün oku, istediğin oku, tesbihi çek, istediğin kadar çek, orucu tut istediğin kadar tut. Orucun bizim oruç, oruç değildir ki, bizim oruç işte âdet kabilinden bir oruçtur. Bir akşamdan karnımızı mükemmel doyuruyoruz, gece de mükemmel doyuruyoruz, gündüzün hiç acıktığımız bile belli olmuyor. Buna oruç demezler ki. Oruç, insanı biraz eritir, şöyle eriyince derman da kesilir, derman da kesilince aklı başına gelir insanın. Fakat bugün bizim oruçlarımız öyle değil.

Allah afetsin.

Onun için bu riyâzetler biz de yapamayız, yapamadığımız için o nefsin kölesi, esiri olarak gideriz böyle Allah muhafaza etsin. Allah da yardımcımız olsun.

لَيَبْلُغَنَّ هَذَا الْأَمْرُ مَا بَلَغَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَلَا يَتْرُكُ
اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بَيْتَ مَدْرٍ وَلَا وَبَرٍ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ هَذَا
الدِّينَ يُعِزُّ عَزِيزًا وَيُذِلُّ ذَلِيلًا عِزًّا يُعِزُّ اللَّهُ بِهِ
الْإِسْلَامَ وَذُلًّا يُذِلُّ اللَّهُ بِهِ الْكُفْرَ

*Le-yebłuğanne hâze'l-emrû mâ beleğ'a'l-
leylü ve'n-nehârü ve lâ yetrüküllâhu azze ve
celle beyte mederin ve lâ veberin illâ edhale-
hullâhu hâze'd-dîne yu'izzu azizen ve yüzillü
zelîlen izzen yu'izzullâhu bihi'l-islâme ve zül-
len yüzillullâhu bihi'l-küfre.*⁴

*Le-yebłuğanne hâze'l-emrû mâ beleğ'a'l-
leylü ve'n-nehâru ve lâ.* Bu İslâm dini, dünya-
nın her tarafına ulaşacaktır. Her tarafına.

Le-yeblüğanne. Dünyanın her tarafa. Ki
hiçbir ev kalmayacak ki İslâm'ı duymuş olma-
sın, hiçbir çadır kalmayacak ki İslâm'ı duymuş
olmasın, herkes bu İslâm'ın şeyisini duyacak ve
öğrenecek bilecektir. Onun için Allah aziz etti-
ğini aziz eder, zelil ettiğini de zelil eder. Biz
izzeti anlarız ki, paran çok olursa, mevkin

⁴ Ahmed b. Hanbel, IV, 103, r. 16957; Hâkim, *el-Müstedrek*, IV, 477, r. 8326; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IX, 305, r. 18619; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, II, 58, r. 1280; Deylemî, *el-Firdevs*, III, 444, r. 5359; İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, LXXII, 261, r. -1; Ali el-Mutakî, *Kenzu'l-ummâl*, I, 267-268, r. 1345.

yüksek olursa, elini eteğini öpen çok olur, ne aziz adam derler. İzzeti burada ararız. Kâfirlerin de, aziz derler kâfirlerin büyüklerine, onların da azizleri vardır, bu aziz değil bu aziz. İzzet İslâmiyet ile olur. İslâm olmadıktan sonra isterse dünyanın yegâne hükümdarı ol, yegâne hükümdarı ol, para etmez. İzzet İslâmiyet ile dir.

Bir misalini söyleyeyim. Abdullah isminde bir kumandan, babasının ismi aklıma gelmiyor. Hazreti Ömer'in şeysi, başkumandanı. Şam'ı fethetmişler. Hazreti Ömer de Şam'a gidiyor. Şam'a giderken, bak bu bir halife gelmiş, hani halîfe-i reisi müminin, yani cumhurun reisi, diyemeyiz cumhuru reisi bir millete mahsus, halîfe bütün Müslümanlara mahsus, bu halîfe-i müminin olduğu için, devesine binmiş gidiyor. Fakat diyor ki; bir saat devede ben bineceğim yürüyeceğim, bir saatte benim kölem binsin deveye, o da Allah'ın bir kuludur, onun da biraz istirahate ihtiyacı vardır. Binâenaleyh gelsin deveye o binsin, bir saatte ben gideyim. Gidiyorlar ve Şam'a yaklaşıyorlar, su geliyor önlerine nöbet köleye düşmüş, devenin üstünde köle, Hazreti Ömer devenin ipini almış, halîfe-i müminin dikkat edin kardeşler, halîfe-i

müminin, pabuçlarını da eline almış Hazreti Ömer, sudan geçmek için deveyi çekmek istiyor. Kumandan Abdullah yapışıyor, geçiyor Hazreti Ömer'i önüne, Ya Emiri müminin! Ya halîfe-i Müslüman! Bak Şamlılar karşıda istikbale gelmişler, hiç olur mu böyle reis-i müminin, halîfe-i müminin görülsün, paçaları sıvalı, kölede devede gidiyor. Hiç yakışır mı bu?

Lütfet. Deveden indirelim de şeyi, köleyi, sen bin de, bir şöyle saltanatla geçelim burayı. Onlar da görsünler. Bir yumruk patlatıyor kumandanına, bir yumruk patlatıyor, ulen eğer sen benim kumandanım olmasaydın diyor sana yapacağım ceza çok ağırdı ama, ne yapayım ki kumandanımsın bu yeter sana. Allah bizi İslâmiyet'le aziz etmiş diyor. Allah bizi İslâmiyet'le aziz etmiş daha nerde arıyorsun başka izzet? Başka nerde arıyorsun?

Allah cümlemizi affetsin de İslâmiyet'in izzetine layık kulların arasına bizleri de kabul etsin. Yoksa parayla izzet olmaz, saltanatla izzet olmaz, onlar hepsi fani şeyler. Onlara tenezzül eden insanlarda da akıl olmaz. Hele bu devirlerde.

Ve zülleñ yüzillullâhu bihi'l-küfre. Birde zillet ama bu zillet de küfrün ta kendisidir.

b. Havz-ı Kevser ve Efendimizin (s.a.v) Ümmet Sevgisi:

لَيْتَنِي أَرَى إِخْوَانِي وَرَدُّوا عَلَيَّ الْحَوْضَ فَأَسْتَقْبِلَهُمْ
بِالْأُنْيَةِ فِيهَا الشَّرْبُ فَأُسْقِيَهُمْ مِنْ حَوْضِي قَبْلَ أَنْ
يَدْخُلُوا الْجَنَّةَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَسْنَا إِخْوَانَكَ قَالَ
أَنْتُمْ أَصْحَابِي وَإِخْوَانِي مَنْ أَمَنَ بِي وَلَمْ يَرْنِي إِنْ
سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ يُقَرَّ عَيْنِي بِكُمْ وَبِمَنْ أَمَنَ بِي وَلَمْ
يَرْنِي

*Leytenî erâ ihvânî veredû aleyye'l-havda
fe-estakbilehüm bi'l-âniyeti fîhe's-şerebü fe-
estekîmehüm min havdî kable en yedhulû'l-
cennete. Kîle: Yâ resûlallâhi e lesnâ ihvâneke?
Kâle: Entüm ashâbî ve ihvânî men âmene bâ ve
lem yeranî. Innî seeltü rabbî en yukirre aynî
biküm ve bimen âmene bâ ve lem yeranî.⁵*

Resûlu Ekrem Cenâb-ı hakka şöyle bir irticada bulunuyor. Ah ne olur diyor. Cenâb-ı Hak bana kardeşlerimi de gösterseydi de, onlar benim yarın kıyamet gününde, havz-ı kevser denilen havzıma geldikleri vakitte, ben onları

⁵ Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, VII, 255-256.

istikbali ellerine bardaklarımla sular ikram etseydim. Yani havzımdan Havz-ı Kevser diyorlar ona. Bardağının sayısı yok, suyunun da nihayeti yok, böyle bir havuz. Sütten beyaz, baldan leziz. Cennete girmeden evvel onları ben tanısaydım da bu benim ihvanımı, onlara böyle istikbal ederekten karşılarına çıkıp sularını verseydim ellerine. *Haraşe*. Kıyametin harareti çok şiddetli tabiatıyla. Dediler ki:

Yâ resûlallâhi e lesnâ ihvâneke?

“Biz senin ihvanın değil miyiz?”

Ne diyorsun?

Kâle: Entüm ashâbî. Siz benim ashabımsınız. *Ve ihvânî*. Benim ihvânım nasıl ki, *ve bi-men âmene bâ ve lem yeranî*. Bana iman ettiler ama beni görmeden. Ben onların arasından ayrılmış olduğum binlerce sene evvel sonra gelen insanlar vardır ki, onlar kitapları okudular, kitaplardan benim Resûlullah olduğumu anladılar ve bana iman ettiler. Böyle şefaât, şey, mucizeler görerekten değil. Onun kendisini gören zaten mest olup düşüyordu aşağıya hayretler içerisinde. Onun yüzündeki nur, baksana onun ashabı olan kimsenin hiçbir evliya onun derecesine erişmeye imkân bulamıyor. Ne nimettir ki onu bir kere görmekle ne büyük mertebeye

nâil oluyor insan, o büyük mertebeye nâil olmanın mükâfatıyken diyor ki:

Men âmene bâ ve lem yeranî.

“Beni görmedikleri halde iman ediyorlar. İman ediyorlar.”

Leytenî erâ ihvânî veredû aleyye'l-havda fe-estakbilehüm bi'l-âniyeti fîhe's-şerebü fe-estekîmehüm min havdî kable en yedhulû'l-cennete. Kîle: Yâ resûlallâhi e lesnâ ihvâneke? Kâle: Entüm ashâbî ve ihvânî men âmene bâ ve lem yeranî. Innî seeltü rabbî en yukirre aynî biküm ve bimen âmene bâ ve lem yeranî.⁶

Innî seeltü rabbî. Ben sizin rabbine. *En yukirra aynî biküm ve bi-men âmene bâ ve lem yeranî.* Hem sizinle hem de bizi beni görmeden iman edenlerle, gözlerim nurlansın, sürurlansın, sevineyim bunu istiyorum Cenâb-ı Haktan diyerekten Cenâb-ı Allah ve Cenâb-ı Peygamber bunu bize beyan buyurur.

Allah bizi de, hepimizi de tebrik ederiz bu zamanda ki, *Elhamdûlillah* onu görmedik, görmek için de can atıyoruz her zaman, otururuz ayrıca Ya Rabbi! Mübarek cemalini bize hiç olmazsa rüyalarda göster diyerekten, işte Har-em-i şerîflere de mütemadiyen gideriz, Aman

⁶ Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, VII, 255-256.

Ya Rab! Bunun şefaatine nâil et bizi deriz. Onun rahmetinden istifade etmeye çalışırız, bu kolay bir şey de değildir yani.

Bak bugün dünya ne âlemde. Bu âlemdeyken biz bir peygamberin kıymetini bilip de ona salât u selâmlarla o imanı muhafaza eden bah-tiyarların Cenâb-ı Peygamber yarın inşallah istikbal edecek, o havz-ı kevserinden bol bol içirecektir.

Yalnız şimdi bir şey geldi aklıma, Bekir Haki Efendi denilen bir hoca efendimiz var ya, bu dersinde bir gün anlatıyor. Bir yerde okumuşum, onun okuduğunu teybe almışlar, teypten de ben dinledim, onu size anlatacağım. İman etti de. Bir adam, havz-ı kevserin başına gelmiş, istiyor ki rüyasında bu halleri.... Kovuyorlar onu git hadi oradan sonrası yok. Diyor Ya Resûlallah! Ben senin ümmetin değil miyim? Bak bu adamlar senin şeylerin bana su vermiyorlar, havz-ı kevserinden su vermiyorlar, şikâyetle bulunuyor yani.

Diyor ki;

Evet, vermezler ve ben de vermem.

Neden ya Resûlallah! Ben senin ümmetin değil miyim?

Sen benim ümmetimsin ammavelakin senin yanında bir adam var, bana ve benim getirdiğim şeriata çeşitli çeşitli, pis pis efendim şeyler yapar hareketleri vardır, sözleri vardır da, sen onu görürsün de, her sabah iltifatta edersin ona. Aman Ya Resûlallah! Ben onu istemem bir daha, e git onu öldür de o zaman bu sudan gel iç. Eline bir bıçak veriyorlar rüyada, gidiyor rüyasında adamı öldürüyor, rüyasında öldürüyor adamı. Uyanıyor da tabi uykudan bir telaş içerisinde, sabah namazı olmuş hemen camiye koşuyor. Bakıyor ki polisler etrafı çevirmiş, jandarmalar tahkikat, tatbikat ediyorlar. Nedir filan, bunu kim öldürdü?

Delil arıyorlar, çağırıyor, kimse onun başında komiser filan. Diyor ben size bir şey söyleyeyim. Anlatıyor vakayı. Diyor bana Resûlullah bu akşam bıçağı verdi elime, uyku halimde, ben uyku halinde vurdum, öldürdüm, kimsenin bunda kabahati yok diyor, benim de kabahatim yok. Uyku halinde olan bir şey, rüyada oldu. Yani Müslümanın düşmanıyla dost, Allah'ın dostuyla dost, düşmanıyla düşman olunur. Biz nasıl Müslümanız ki bugün, yani bizim kafamızı kesseler hakları var. Kafamızın kesilmesine

hakkı var. Çünkü Müslüman, Müslümanın düşmanının hâdimi, kölesi adeta.

Olur mu böyle şey?

Olur mu böyle şey. Müslüman, dört dörtlük müslüman olur. Müslümansa müslümanlığını yapar, değilse gavurluğunu yapar. Biz gavurdan korkmayız zaten. Elhamdûlillah Çanakkale önümüzde duruyor dün geçti, kaç yüz bin kişiyi orda şehit verdik, dört tane, altı tane devletin topuna göğüs germiş bir milletiz, düşmandan hiç korkumuz yoktur. Fakat iç düşman bizi yeniyor. Çünkü adı da Ahmet, soyu da Mehmet. Ama bizde de göz yok, kulak yok, hangisi gavurdur, hangisi Müslümandır tanıdığımız yok. Para gelsin de nerden gelirse gelsin.

لِيُحَجََّنَّ هَذَا الْبَيْتُ وَلِيُعْتَمَرَنَّ بَعْدَ خُرُوجِ يَأْجُوجَ
وَمَا أُجُوجَ

*Le-yuhaccenne hâze'l-beytü ve le-yu'temerenne ba'de hurûci ye'cûce ve me'cûce.*⁷

⁷ Buhârî, "Hac", 47, r. 1593; Ahmed b. Hanbel, III, 27, r. 11217; Ahmed b. Hanbel, III, 28, r. 11219; Ahmed b. Hanbel, III, 64, r. 11617; İbn Huzeyme, *Sahîh*, IV, 129, r. 2507; İbn Hibbân, *Sahîh*, XV, 247, r. 6832; Hâkim, *el-Müstedrek*, IV, 500, r. 8399; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, VII, 501, r. 37543; Ebû Ya'lâ, *Müsneid*, II, 304, r. 1030; **Deylemî**, *el-Firdevs*, III, 444, r. 5362; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XIV, 339, r. 38866; İbn Hacer, *İthâfü'l-mehera*, V, 270, r. 5388.

Allah affetsin kusurlarımızı. Demek bir gün gelecek ki, o beyt-i şerîf dediğimiz Kâbe-i Muazzama tahrip olacak. Tahrip olacak yutacak. Ye'cûc Me'cûc denilen insanlar zuhur edecek dünyada, bu beyt de orda Habeş'in bir ordusu gelecek tahrip edecek. Ha tamamıyla gitmeyecek de böyle duvarlarından bir kısmı kalacak, yine o beyt, yine hac olunacak. Yani beyt yıkıldı diyerekten hac edilmek kesilmeyecek. Yine herkes gidecek. Beytin asıl toprağındadır itibar, beytin olduğu toprağı üstündeki binayı tabi Âdem *aleyhisselâm* yaptı, evvela Âdem *aleyhisselâm* yaptı. Sonra da İbrahim *aleyhisselâm* yapmış. On bir defa da yıkılıp tamir olmuş. Beyte değil itibar. İtibar o yeredir. Binâenaleyh bu yer orda durdukça, yere bir şey olmaz, tabi yer durdukça Müslüman gelir orda tavaf eder. Onun için beytin tahribi, *Ye'cûc Me'cûc*'den evvel olacağı bu hadisten anlaşılmıştır.

لِيَدْخُلَنَّ بِشَفَاعَةِ عُثْمَانَ سَبْعُونَ أَلْفًا - كُلُّهُمْ قَدْ
اسْتَوْجَبُوا النَّارَ - الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ

*Le-yüdhâlenne bi-şefâati Osmâne seb'ûne elfen küllühüm kadi'stevcebû'n-nâre el-cennete bi-gayri hisâbin.*⁸

İbn Abbâs rivayet etmiş yine. Cenâb-ı Allah zü'l- celâl hazretleri, Hazreti Osman'a, yetmiş bin kişiye, cehennemlik yetmiş bin kişiye dinsiz değil ama cehennemlik olunca hepimizin kusurları var kusurdan hiç birimiz âli değiliz. Bu kusurlar dolayısıyla cehennemliği hak eden insanlar ki, bir müddet ceza görürler gene affolurlar, böylelerinin yetmiş bin tane sine Hazreti Osman'ın şefaati edeceğini beyan buyurmuştur. Bu şefaatchiler çoktur. Hazreti Osman'a bu şefaati hakkının verilmesinin çok rikkatleri sebepleri vardır. Hazreti Ebû Bekir de şefaati edecek, Ömer de edecek, Osman da edecek. Burada Osman'ı zikretti yani. Osman, Cenâb-ı Peygamberin iki kızını aldı, bir kızını aldı vefat etti, tekrar bir kızını daha verdi yerine. Bir muharebe koptu, Hazreti Osman bin tane askeri, atıyla, ötesinle, berisiyle teçhiz ederekten orduya hediye etti. Çok fedakârlıklarda bulundu. Fakat bunların hiç birisi Hazreti Ebû Bekir'in derecesine yetişememişlerdir ve

⁸ İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, XXXIX, 122, r. -1; Ali el-Muttakî, *Ken-zu'l-ummâl*, XI, 587, r. 32809.

yetişemeyeceklerdir de. Çünkü Hazreti Ebû Bekir. şimdi kardeşim geçen bir soru sordu. Hazreti Ebû Bekir'in imanını bütün imanların üstünde kıyamete kadarda. Bu okkayı itibariyle değildir ha. Bir okka itibar daha, bu kadar okkası var imanının da, bu kadar okkaya kimse erişemez, bu kadar milyonlarca milyarlarca Müslüman gelecek de, öyle değil. Ondaki ihlâs, ondaki sadakat, ondaki fedakârlığı, ümmetten kimsenin yapabilme gücü olmayacaktır. Bu güce kimse erişmeyecek.

Niçin?

Bütün servetini bağışlamış bir kere. Namaza gitmeye esbabı kalmamış arkadaş, üzerinde namaza çıkacak tesettür edinecek esbab yok üzerinde, hepsini feda etmiş Allah yolunda. Onun şerefine Cenâb-ı Hak bütün melekleri onun kıyafetine bürümüş, bütün arşın melekleri Ebû Bekir'in sıfatına girmişler, böyle bir cilbe bürünmüş öyle oturup öyle namazını kılıyormuş. Cenâb-ı Peygamber çağırmış da cemaatin içine niçin gelmiyor diyerekten?

O zaman yollamışlar kendisine öteberi de öyle gelmiş cemaate. Biliyorsunuz ki bu fedakârlık ufak bir fedakârlık değildir, bunu kimse bu güne kadar yapabilmiş yok. Kıyamete

kadar yapabilecek bir insan da yok. Bütün varlığını peygamberin huzuruna vermiş. Bu güzel kızını da Peygamber *sallallahu aleyhi ve selleme* hediye etmiş. Sonra bu kaçış, kaçış demeyelim de, hicret de, hicret esnasında bir mağaraya girdiler, o mağarada yegane dost da Ebû Bekir Sıddık, Ebû Bekir Sıddık, hatta orda çok vakalar zikrederler, fakat o Peygamber *sallallahu aleyhi vesellem* bir saat de olsa yan yana kucak kucağa kalabilmenin devletine erişmek acaba kime nasip olmuştur?

Kime nasip olur?

Bu devletler elbette onun imanının ne kadar erişilmez bir mevkide olduğunu bize apaçık gösterir.

Allah şefaathlerine nâil eylesin inşallah.

Onun için çok kitaplar vardır onların menâkıblarını yazan. Allah şefaathlerine nâil eylesin inşallah.

لَيْسَ أَلْأَحَدُكُمْ رَبُّهُ حَاجَتُهُ كُلُّهَا حَتَّى يَسْأَلَهُ شَيْعَ
نَعْلِهِ إِذَا انْقَطَعَ

*Li-yes'el ehadüküm rabbehu hâcete hü küllehâ hattâ yes'ele hü şis'a na'lihi ize'nkata'a.*⁹

Tirmizî'nin Neseî'nin, Ebû Ya'lâ'nın, Beyhakî'nin, Hazreti Enes'den rivayetleri. Siz her şeyinizi Allah'tan isteyin, her şeyinizi Allah'tan isteyiniz. Ne kadar güzel der. Allah vasıta istemiyor. Arz et bana derdini diyor. Hâcetini arz et diyor. Arz et hâcetini Allah'a.

Nedir hâcetin?

Ne derdin var?

Hatta ayakkabının tasmaı kırılrsa, takunun tasmaı kırılrsa yahut pabucunun bilmem neresi kopsa onu da Allah'tan iste. Yani bu kadar mübalağa yapıyor. İsteyin ne hâcetin çıkarsa Allah'tan. *Küllehâ*. Bütün hâcetinizi Allah'tan.

Onun için istemenin de çok yolları var ve vakitleri var. Bu yollardan birisi, evvela abdestini alırsın, güzelce iki rekât namaz kılırsın, arkasından güzel tövbeyi istiğfar edersin. Cenâb-ı Peygamber *sallallahu aleyhi vesellem* bol bol

⁹ Tirmizî, "Daavât", 140, r. 3604; İbn Hibbân, *Sahîh*, III, 148, r. 866; İbn Hibbân, *Sahîh*, III, 177, r. 894; İbn Hibbân, *Sahîh*, III, 177, r. 895; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, VI, 130, r. 3403; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, II, 368-369, r. 1079; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, V, 373, r. 5595; Taberânî, *ed-Duâ*, I, 29, r. 25; İbn Hacer, *İthâfü'l-meher*, I, 448-449, r. 421; İbn Adî, *el-Kâmil*, VII, 181.

salât u selâmlar oku. Onun arkasından tadarru ve niyazla gönül böyle kırıklığıyla, gönül gözle-
rinden de yaşlar akıtaraktan, gecenin de ka-
ranlığı olursa yahut yağmurun hafif hafif yağ-
dığı bir devir olursa, dualar, ezanların okun-
duğu bir devir olursa, o zaman dualar da mak-
bul olur. O zaman hacetini Cenâb-ı Hakk'a arz
edersen, bak nasıl şifalar ihsan eder, nasıl be-
reketler ihsan eder. Çünkü onun lütfu kadar ki-
min lütfu olur?

لَيْسَ الْوَاصِلُ بِالْمُكَافِي وَلَكِنَّ الْوَاصِلَ إِذَا
انْقَطَعَتْ رَحْمَةُ وَصَلَهَا

*Leyse'l-vâsılu bi'l-mükâfî ve lâkinne'l-
vâsıle ize'nkata'at rahimuhu vaselehâ.*¹⁰

Buhârî'nin de burda olduğu gibi daha beş
altı tane râvîleriyle beraber. Sıla-i rahim deriz
ya, akraba-u taallukat arasında gidip gelmek.
Anadan, babadan, işte yavrulardan, teyzeler-
den, dayılardan, amcalardan her birisi ayrılıyor
mesela bu ayrılıklar dolayısıyla ara sırada gidip

¹⁰ Buhârî, "Edeb", 15, r. 5991; Ebû Dâvud, "Zekât", 45, r. 1697; Tirmizî, "Birr", 10, r. 1908; Ahmed b. Hanbel, II, 190, r. 6785; İbn Hibbân, *Sahîh*, II, 188-189, r. 445; Bezzâr, *Müsned*, VI, 359, r. 2371; Bezzâr, *Müsned*, VI, 360-361, r. 2372; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VII, 43, r. 13220; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, V, 103, r. 3155; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 368, r. 6984; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, VIII, 129, r. -1; Hatîb, *Târîhu Bağdâd*, V, 93.

de sen benim babamsın, anamsın, sen benim ağabeyim, kardeşimsin, sen benim halamsın, teyzemsin diyerekten birbirlerine şeyi kesmek, ülfet, ünsiyeti kesmemek, akrabalık bağılılığını kesmemek.

Biriniz mesela Erzurum'da olsa, biriniz de İzmir'de olsa gene bu vuslatı yapacak, birbirinizi ziyaret edeceksiniz. Hiç imkan olmasa iki kağıda iki satır kağıda yazı yazar, hiç olmazsa gelemedim diyerek, yedi seneyi de geçirmemek derler, mektuplarla olan muhabere yarım muhaberedir, yarım vuslattır, tam vuslat gidip gelmekle olur. Onun için bu akraba-u taallukatın ziyareti, bu bana geldi de bende ona gideyim demek değildir ha. Bu bana geldi bende ona gideyim değil, gelmeyene gitmek lazım, akrabayız, dostuz, ahbabız ama işinin çokluğundan veyahut bazı dargınlığından dolayı gelmiyor. O zaman biz burnumuzu kıracağız, biraz da kanatlarımızı indireceğiz aşağıya, biraz da imkânları olursa bol hediyeler alarakta ona gider, affet kardeşim kusurumuzu ben gelemedim çoktan beri ama filan diyerekten, bir gönül alarakta, onu ziyaret etmek asıl budur diyor. Onun için daima İslâm da rabıta-i İslâmiyye denilen, İslâm birliğinin muhafazası için

birbirlerimize böyle sarılaşmak lazım. Geçen ki ders ne kadar acıydı, bir taraftan acı, bir taraftan da tatlı.

Müslümanlara ne oluyor ki bugün, hep birbirleriyle arka vermişler, arka arka çevirmişler, o onu beğenmez, o onu beğenmez bir hale gelmiş, söz para etmez, laf para etmez, bir şey etmez, ne desen boş. Çünkü nefisler kabarmış. Bu nefisler dini İslâm'ı yıkmak için yegâne vasıtaadır ortada ona. Bizde onların kölesiyiz, o ne derse bizde onu yaparız. Müslümanlık topluluğu emrediyormuş o şöyle dursun. Müslümanlık birliği vaat ediyormuş bu da şöyle dursun. Şimdi bizim keyfimiz böyle istiyor, sen senci ben benci, ne sen bana yanaşırsın ne de ben sana yanaşırım. Böyle şey mi olur? Ama dedi ki; azap gelince o zaman öyle sarılırsınız ki birbirinize ha, öyle sarılırsınız ki, koparamazlar aranızı, ama o azap geldikten sonra ne fayda var, ne fayda eder. Onun için ya nasıl?

Mümin olmayınca cennete giremezsiniz. İmanınız olmayınca da, imanınız olmayınca cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de iman sahibi olamazsınız.

Ne demek bu aziz kardeş?

Ne demek bu?

Birbirinizi sevmedikçe iman sahibi olmazsanız, kıyamet koparsan, davulla vursan kafasına pat, kabul etmez bunu adam. Müslümanım diyor o kadar.

Nasıl Müslümansınız aziz kardeş?

Sen beni sevmezsen, ben seni sevmezsem, şarktaki Müslümanla garptaki Müslüman hep bir Müslümandır. Ayrılık yok. İsterse Japonya da olsun, isterse bilmem nerede olursa olsun. Hâl-buki bir vatanın içerisindeyiz yahu, bir avuç toprağın içerisindeyiz de, bir vatanın içerisinde, bir mektepte okumuş, bir medresede diz çökmüş, bir kubbenin altında oturuyoruz da, hâlâ birbirimize karşı ne sevgimiz var, ne de muhabbetimiz var, böyle Müslümanlık işte bu kadar olur.

Allah cümlemizi affetsin. Onun içindir ki, şimdi saflar var ya, namazda saflar, birisi burada açık bıraktı, birisi de orda açık bıraksa da, namazı kılsak ne lazım gelir? Bir şey lazım gelmez. Namazımız namaz, fakat Cenâb-ı Peygamber diyor ki safların arasında boşluk bırakmayın, sıkışın, sıkışın.

Niçin?

Şeytanda aranızda girmesin. Bir yekvücut olun yani, yekvücut olun. *Bünyân-ı mersûs*

diyorlar. Yıkılmaz bir kale gibi, *bünyân-ı mersûs*. Bunun hikmetlerini saymakla bitiremem. Yalnız size şu kadarını söyleyeyim. Belki işte otuz beş yaşlarında var mıydım, yok muydum bilmem, buraya bir hoca efendi geldi, bilmem nereden, güzel vaaz ediyor. Daha o zamanda padişahlık devri burada. Anadolu da da muharebeler oluyor. Bu adam dedi ki; hangi hastalık olursa olsun dedi, onun sözünü nakle diyorum, tedavisi cemaatin arasındaki saflara girmektir. Cemaatin arasındaki saflara girsin, veremse de iyi olur diyor, bilmem nedirse iyi olur diyor. Bir de şeyi söylemişti galiba, bir üzüm var, bu üzümün suyunu içmek şartıyla ki, onun adı aklıma gelmedi, içerisini kızdıran bir ilaç, o onu da içtiği takdirde ne veremi kalır ne bir şeyi kalır, tedaviye girip de bir yaklaşılmadıysa. Birinci ikinci devirde kurtarır kendisini diye söylemişti. Cemaatin fevâidi de saflarını hem düzlüğü hem de sıklığı şarttır. Bizim saflar, işte Arabistan da yalnız onu görüyoruz o da mecburiyetten. Saflar sıkışıyor, adam geliyor yine araya girmeye çalışıyor, ona da yer veriyorsun yine o da sıkışıyor. Sıkışmak suretiyle ki öyle sıkışmak lazım saflar arasında.

c. İman Teslimiyeti

لَيْسَ الْإِيمَانُ بِالْتَّمَنَّى وَلَا بِالتَّحَلَّى وَلَكِنْ هُوَ مَا
وُقِرَ فِي الْقَلْبِ وَصَدَّقَهُ الْعَمَلُ الْعِلْمُ عِلْمٌ بِاللِّسَانِ
وَعِلْمٌ فِي الْقَلْبِ فَأَمَّا عِلْمُ الْقَلْبِ فَالْعِلْمُ النَّافِعُ وَعِلْمُ
اللِّسَانِ حُجَّةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى ابْنِ آدَمَ

Leyse'l-îmânü bi't-temennî ve lâ bi't-ta-hallî ve lâkin hüve vukira fi'l-kalbi ve sadda-kahu'l-fi'lü. el-İlmu ilmâni: İlmun bi'l-lisâni ve ilmun fi'l-kalbi. Fe-emmâ ilmu'l-kalbi fe'l-ilmu'n-nâfi'u, ve ilmu'l-lisâni huccetullâhi te'âlâ ale'bni Âdeme. ¹¹

Leyse'l-îmânü bi't-temennî ve lâ bi't-ta-hallî ve lâkin hüve vukira fi'l-kalbi ve sadda-kahu'l-fi'lü.. İman, temenni etmek, bende müminim de inşaallah bende mümin olurum temenni, bende iman ederim, bende namaz kılarım filan, bu temenniyle iman olmaz.

Ve lâ bi't-tahallî. Süslenir, kocaman bir kavuğu var başında gayet güzel bir şekilde efendim işte şallar atılmış üzerine filan, ayağında da güzel gayet eskiden bilmem ne derlerdi ayakkabılara öyle bir ayakkabısı da

¹¹ Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, I, 25, r. 11.

ayağında, herkes sakalı da güzel evliyâ filan, herkes elini de öper ayağını da öper, ha böyle ziynetlenmeyle, süslenmeyle temenniyle iman olmaz. Buna bu bir iman makbul bir iman değil yani. *Ve lâkin hüve bu iman vukira fi'l-kalbi ve saddakahu'l-fi'lü.* Bu kalpte yerleşen, kalpte yerleşen bir karar, bir sebat olmakla beraber hayâ, hâvf, huşû, huzû, tevâzu sahibi olması lazım. Huşûsuz, hudûsuz, hayâsız olan imanın kıymeti o kadar olur. Allah muhafaza. Buna da *ve saddakahu'l-fi'lü.* Ef ali harekâtı bunun böyle bir adam olduğunu tasdik eder. Hayâsı yüzünden bellidir. Hudû, huşû yüzünden bellidir. Harekâtı, hasenatı ona göredir. Ha o pek ala. Yoksa öyle gösterişle bu iş olmaz.

el-İlmu ilmâni. Onun için ilim iki tanedir, iki kısımdır.

İlmun bi'l-lisâni ve ilmun fi'l-kalbi. Birisi dili okursun, edebiyat mektebinde de okuduy-san, fasahat, belahat, edebiyat yerinde konuşursan herkes bayılır sana. Ne güzel konuşuyor. Birde şak şak yaparlar. Sende koltuklarını kabartırsın. Tabi bu şak şak yüzünde. Ha bu dil ile olan ilim, *ilmun caa alel lisân* dil üzerine cari olan bir şeydir. *Velakin fihatarun.* Bunda

tehlike vardır, insanı riyaya, müdahaneyeye efendim sum'aya götürür. Çaresiz.

Ve ilmun fi'l-kalbi. Diğeri de kalbimizdir ki, *fe-emmâ ilmu'l-kalbi.* Şimdi o ilmi kalp, *fe'l-ilmu'n-nâfi'u*, fayda veren ilim, bu kalp ilmidir. Gönül açılsın, Allah'tan buraya rahmet inzal olsun, fütuhathlar gelir, sende hayran kalırsın, herkes de hayran kalır. Ama bu *ilmu'l-kalbi.*

Şimdi hep dervişliğe özenenler çoktur. Filan şeyh çok güzel, filan şeyh çok güzel, gidelim elini öpelim, bizde ona derviş olalım diyerekten özenenler çoktur. Dervişlik tesbihle değildir, dervişlik tesbihle olmaz. Gece namazlarını kılmakla o da olmaz. Onlar zaten Müslümanlığın emri, vazife Müslümanlıkta onlar Müslümanlığın emri.

Ya nedir dervişlik?

Teslimiyettir. Teslimiyetteki zaten o da Allah'ın emridir amma tarikata girecen, bir şeyhe girecen mi teslim oluyorsan, öl dediği vakitte ölebileceksen ne mutlu sana! Derviş olursun. Yok öyle olmadı mı, at kendini öte tarafta.

Bir hikâyesini söyleyeyim. Bâyezid-i Bistâmî hazretleri işitiyoruz tabi Allah

şefaatine nâil etsin. Büyük zat. Şimdi dervişlerde de erbain denilen bir halvet usulü vardır, dervişleri orda kırk gün ders öğretirler. Riyâzet çekerler. Bu, bu demek değildir ki sen tekemmül ettin, oldun artık işte kırk gün burada kaldın da tekemmül ettin, oldun, hadi Allah selamet etsin, yolun açık olsun demek değildir. Bu, bunu öğrendin ya ölünceye kadar bu yoldan ayrılma demektir. Ölünceye kadar bu yoldan ayrılma. Ayrıldın mı yıkıldın gittin. Ben orda yaptıydım ya. Orda yapmakla biter mi müslümanlık?

Kıyamete kadar olacak.

Olur mu bu, dayanılır mı buna?

O dayananlar pekâlâ dayanmış. Bu Bâyezîd-i Bistâmî Hazretleri otuz sene olmuş, soğuk suyu ağzına koymamış adam. Neyse rahmeti rahmana kavuşmuş. Allah rahmet etsin. Cenâb-ı Hak şefaatine cümlemizi nâil etsin.

Bizim Kars'ta yatan, adı Ebu'l Hasan el-Harakânî hazretleri var, Kars'ta yatar. Bu zat artık kaç sene sonra dünyaya geldiyse, Bâyezîd-i Bistâmî'nin vefatından kaç sene sonra dünyaya geldiyse gelmiş. Fakat Bâyezîd-i Bistâmî'nin hayranı olmuş adam, hayranı olmuş. Onun mezarını bulmuş nerdeyse. Yakın

bir yerde demek ki bulunduğu yerin arasında. Her gün on iki sene efendi, on iki sene her gün onun mezarına gitmiş. Ya Rabbi! Buna verdiğin irfandan bir nebze de bana ver demiş.  riflik kolay bir şey değil canım. Lafla olmaz ki  riflik. Bir nebze de bana ver demiş. On ikinci senede kar yağmış, her yer şey, bir metre iki metre kar oluyor ya oralarda, kar olmuş, dolmuş her taraf, gitmiş mezarlığı bulamamış, mezarı bulamamış. Mezarlığı buluyor da mezarı bulamıyor. Dolaşıyor dolaşıyor bugün kismetimiz yokmuş diyor geri dönüyor. Geri dönerken Cenâb-ı Hakk'ın lütfu, Bâyezîd-i Bistâmî'nin ruhu tecelli ediyor, gel ben buradayım diyor, gidiyor gene orda. O gün kendisi  mmi ama okumak filan bu iş yapamaz zaten.  mmi olduğu için yapmış bu iş, okumak bildi miydi o zaman kendini hep K f dağında görür insanlar.  mmiliğiyle beraber, bunda istediği şeyde evine dönünceye kadar Hatmi Kur'an etmiş.

Niçin?

Ruh zaten bilgin efendi, ruhun bilmediği şey yok. Ruhun bize bir şey göstermesi, zarfın içerisine girmiş, kapıda kapanmış, mühürlenmiş içerisi de, içerisin den dışarısı alakası yok. O açıldı mıydı o kapı, her şey bilgin senin için,

her şey senin için açılıyor artık. Bu dervişlikteki hüner, işte asıl o içerdeki nuru kapalı olan. Kırıp onu ondan istifade etmek. İşte o anda o kapı kırılmış, ruh meydana çıkmış, kendiside evine gelinceye kadar hatmi Kur'an etmiş, Kur'an-ı Azîmüşşân'ı, Elham'dan başlamış *Kul e'ûzü bi-rabbi'n-nâs* ile bitirmiş.

Niçin?

İşte o gönülde var o, o ruhta o temizlik var. Bilmiyor musunuz canım?

Hazreti Âdem dünyaya geldi, melekler işte dediler ki; biz varken bu ne olacak ki? filan diyerekten. Cenâb-ı Hak imtihan için çağırdı, toplanın bakalım. Ya Âdem!

Bu ne?

Evvela meleklerle sordu.

Bu ne?

Bilmeyiz dediler. Eşyayı soruyor. Mesela bunu ne bilecek şimdi, kaç sene sonra dünyaya gelmiş bir şey.

Âdem bu ne?

İşte televizyon efendim.

Bu ne?

Radyo efendim.

Bu ne?

Filan efendim.

Bu ne?

Bıçak efendim.

Bu ne?

Bütün eşyayı söylüyor. Âdem'e onu kim öğretti yahu. Dünyada hoca yok, hacı yok. Mektep yok, medrese yok. İşte o ruhun, ruh hepsini bilgin, bu bilginliğinin dolayısıyla tertemize her eşyayı yerli yerinde bildi.

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا

*Ve alleme Âdeme'l-esmâe küllehâ.*¹²

Hepsini. *Summe 'aradahum 'ale-lmelâ-iketi.* Demek evvela Âdem'e bildiriyor. Sonrada meleklerle arz ediyor. Meleklerde acziyetlerini ifade ediyorlar. Bizde şimdi o hale kendimizi getirebilirde, nurlandırabilirsek içimizi, kapılar açıldığı vakitte, hem görürüz hem de işitiriz, her şeye de hâsıl oluruz.

Leyse'l-îmânü bi't-temennî ve lâ bi't-tahallî ve lâkin hüve vukira fi'l-kalbi ve saddakahu'l-fi'lü. el-İlmu ilmâni: İlmun bi'l-lisâni ve ilmun fi'l-kalbi. Fe-emmâ ilmu'l-kalbi fe'l-ilmu'n-nâfi'u, ve ilmu'l-lisâni huccetullâhi te'âlâ ale'bni Âdeme.

¹² 2/Bakara, 31.

Onun için, *ilmun fi'l-kalbi. Fe-emmâ ilmu'l-kalbi fe'l-ilmu'n-nâfi'u*. İlmi nâfi odur.

إِشَارَةٌ إِلَى أَنَّهُ فِي كَمَالِ الْعُلُوفِ وَالرَّفْعَةِ لَا يَنَالُهُ كُلُّ
أَحَدٍ

İşareten ila ennehu fî kemali'l-'uluvvi ve'r-rif'ati la yenâluhu küllü ehad. Herkesin buna erişmesine imkân yok.

Ve ilmu'l-lisâni huccetullâhi te'âlâ ale'bni Âdeme. Bu bu da hüccettir sana ben fi-lan yerde söyletti mi hoca söyledi ya bu emri, hüccet olacak ya?

Söylemedim mi, sende dinlemedin mi orda, evâmîr-i ilahiyiyi haramdır dediler, günahdır dediler, kitaplarda okudunuz, şunu yaptınız hüccet olacak okudun, ama amel etmedin, yapmadın. Şimdi burada diyor ki; *Li kavlihi Teâlâ*:

لَمْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ

*Lime tekûlûne mâ lâ tef'alûn.*¹³

Şimdi hep demekle mükellef. Herkes, şimdi bu iki ilmi de işaret var burada. Ashabtan birisi yine ama dediler ki; biz bunu yapamıyoruz, nasıl yapalım, söyleyelim mi söylemeyelim

¹³ 61/Saff, 2.

mi? Söyleyin. Yapsanız da söyleyin, yapmasanız da söyleyin, tebliğdir, tebliği söyleyeceksiniz. Bu mesuliyet yapmadığın mesuliyeti sana aittir. Emri tebliğ edeceksin, söyleyeceksin. Ama öteki yapar da söyle, yapar da söyle.

Aradaki farkı hatırama geldi *Şakīk-ı Belhī* isminde bir şeyh efendi varmış, vakti zamanında. Belig denilen bir memleket varmış orda. Derken rahmetlik olmuş. Yetiştirdiği güzel bir talebesi varmış ismi hatırama gelmedi. Cemaat demiş ki; Allah rahmet eylesin, muhterem üstadımız vefat etti, şimdi onun yerine sizden daha layıklısını göremiyoruz, lütfen, onun yeri boş kalmasın, siz buyurun da bizi irşad edin demişler.

Demiş ki; bir sene sizden mühlet isteyeceğim, bir sene. Peki demişler, bir sene izin verelim sana. Sene bitmiş, hadi demişler, yok demiş, olmadı daha, bir sene daha verin demiş. Peki bir sene daha verelim demişler. İki sene vermişler. Oher gün kendini tecrübe edermiş. Hayvanlara yem verirmiş, hayvanların arasına girince, pır diye hayvanlar kaçışıveriyorlar. Ha demek bende hâlâ hayvaniyet sıfatı var, hayvanlık sıfatı var. Binâenaleyh adam olamadım daha. En nihayet bakıyor ki, hayvanlar kaçmaz

hale geliyor kendisinden, ha demek ki biraz bana bir şeyler olmuş diyerekten derse başlıyor, herkes mest-u hayran, ağlarlar, sızlarlar efendim çeşitli haller.

Demişler ki; Neden bu bize bu iki seneden beri böyle mahrum bıraktın, yazık değil mi bize, bak?

Demiş; iki seneden beri bende bu hâl yoktu da onun için çıkmıyordum demiş. Çıksaydım bugünkü hâl olmazdı sizde, kiminizin kulağından girer öteki kulağından çıkardı demiş, kendimize de uyku gelir dinleyen de olmazdı demiş.

Bunun bir çeşidi daha var. Abdülkâdir-i Geylânî hazretlerinin oğlu, okumuş, müderris olmuş. Âlim. Baba demiş ne olur bugün müsaade et de ben derse gireyim demiş. Eh oğlum peki, çıkmış kürsüye, tabi hazırlanmış, belagat, safahat hepsi içinde, söylüyor söylüyor. Bu orda uyuyor, o orda uyuyor, o buna yaslanmış, Allah Allah kendisi de kızıyor kendi kendine ne iş Ya Rabbi! Ben bunlara bu kadar eziyet çekiyorum da bu kadar. Nedir bu filan gaflet içerisinde derken babası gelmiş, o da kızmış zaten, inmiş, babam bunlarla ders olmaz demiş, bunlar nasıl adamlar filan diye. O çıkmış kürsüye,

selamın aleyküm evlatlar demiş, biraz geç kaldım ama kusura bakmayın, işte anneniz demiş yumurta pişiriyordu da onun için onu biraz yemekle meşgul oldum filan derken, bir feryat, bir çılgınlık içerisinde o ana karışıyor, o ona karışıyor, hani uyuyan adam neredeydi ya, her şey içerisinde içerisi. Çocuk şaşırmış Ya Rabbi! Demiş. Ben saatlerce belâgat, sefahatla konuştum demiş, hepsi uyudu demiş, babam anamın yumurtasından bahsediyor, bak demiş şu hale Ya Rab!

Oğlum demiş, yirmi sene çöllerde dolaştım ben, çöllerde demiş. Allah ile oldum, Allah ile olanın sözü böyle olur demiş, dünyayla olanın sözü de böyle olur demiş. Allah kusurumuzu affetsin.

d. İlim ve Tasavvuf Dengesi

Bu hadisi bitirivereyim,

لَا يَتِمُّ إِلَّا بِإِصْلَاحِ الْبَاطِنِ وَلِذَا قَالَ الْإِمَامُ مَالِكٌ مَنْ
تَفَقَّهَ وَلَمْ يَتَصَوَّفْ فَقَدْ تَفَسَّقَ وَمَنْ تَصَوَّفَ وَلَمْ
يَتَفَقَّهْ فَقَدْ تَزَنَّدَقَ وَمَنْ جَمَعَ بَيْنَهُمَا فَقَدْ تَحَقَّقَ وَقَالَ
أَبُو طَالِبٍ الْمَكِّيُّ هُمَا عِلْمَانِ أَصْلِيَّانِ لَا يَسْتَغْنِي
أَحَدُهُمَا عَنِ الْآخَرِ بِمَنْزِلَةِ الْإِسْلَامِ وَالْإِيمَانِ
مُرْتَبِطٌ كُلُّ مِثْمَالٍ مِنْهُمَا بِالْآخِرِ كَالْجِسْمِ وَالْقَلْبِ

*Lâ yetimmü illâ bi-ıslâhi'l-bâtini ve lizâ
kâle'l-İmâmü Mâlikün: Men tefekkaha ve lem
yetasavvef fe-kad tefesseka ve men tasavvefe
ve lem yetefakkah fe-kad tezendeka ve men
ceme'a beynehümâ fekad tahakkaka ve kâle
Ebû Tâlib el-Mekkiyyü: Hümâ ilmâni asliyyâni
lâ yestağnî ehadühümâ ani'l-âhari bi-menzi-
leti'l-islâmi ve'l-îmâni murtebitatun küllün
minhümâ bi'l-âhari ke'l-cismi ve'l-kalbi.*

Lâ yetimmu illâ bi-ıslâhi'l-bâtini. Ne ka-
dar güzeldi ama, *ilm-u zahir*, okuyacağız işte,
nasara yensurudan başlayacağız. En son ilme
kadar öğreneceğiz, hadîsleri öğreneceğiz tef-
sirleri öğreneceğiz, âyetlerin manalarını

anlayacağız, anlatmaya çalışacağız, ama bu gerek anlamak, gerek anlatmak ancak için temizliğiyle olur diyor.

İllâ bi-ıslâhi'l-bâtini. Bâtının ıslahı ile mümkündür. İşte konuşuyorsun işte Abdülkâdir'in çocuğu gibi herkes uyuklar, öyle konuşur. *Ve elizâ.* Bu sebepten dolayı, *kâle'l-İmâmu Mâlikün.* Bak şimdi İmam Mâlik'e diyor. *Ve men tasavvefe.* Okudu, öğrendi, fakih gayet üstüne âlim yok yani. Hangi meseleyi sorarsan, kitaba filan ihtiyacı yok, derhal cevabını verir, fetvasını da verir. Fakihten dersin, ama bu fâkih ile beraber, *ve lem yetefakkah,* tasavvufa hiç itibar etmemiş. Tasavvuf sahibi değil. Ehli tarikattan değil yani. Yalnız bilgisi çok.

Ne diyor?

Fe-kad tefesseka. Fâsık olur. Fâsık olur. Mukabili, *ve men tasavvef,* öteki de tasavvufa gücü gece gündüz riyazetten, efendim tesbihlerle meşgul oluyor ama ilmi yok. İlimden cahil. Öyleyse o da, *ha fe-kad tezendeka,* bu da zındık olur. O da zındık olur, en nihayet ben Allah'ım der çıkar ortaya. Şimdi buraya bir zındık geliyor, bazen çok çapkın sapkın, pis pis laflar konuşuyor. Bunu böyle bir sopa da lazım ama, onu yapacak adam yok bizim içimizde.

Ha ve men ceme'a beynehümâ. Kim ki bunda ikisinin bir arasını cem eder, hem tasavvuf var kendisinde hem de ilmi fıkıh var, ha öyle olursa, *fe-kad tahakkaka*, hakikat sahibi olur o zaman. Bu zaman hakikat sahibi olur. İşte ondan sonra İmâm-ı Âzamlarımızdan tut, bu güne kadar gelen büyüklerimizin hepsi bu iki ilminde sahibiydiler. Nasıl bir kanatlı tayyare uçamaz. Ne olur?

En nihayet pıt diye düşer aşağıya. Kanadının birisine bir arıza geldi miydi bir kanatla gidemez. Bu bir kanat yalnız fıkıh kanadıdır. Bir kanatta sofuluk, tasavvuf kanadıdır. İki kanadı olursa güzel böyle kuş da öyle değil mi? Ne güzel uçar. İsteddiği yerde durur, istediği yerde uçar.

Hümâ ilmâni asliyyâni lâ yestağnî ehadühümâ ani'l-âhari. Hiçbir ulemâ yoktur ki birisinden müstağni olsun. Birisi olsun yeter bana desin de, ötekine lüzum görmesin böyle bir ulemâ bulanmaz. Ulemâ ise hakikaten mutlaka ikisini de bir araya toplayacaktır.

Bi-menzileti'l-islâmi ve'l-îmâni. Tasavvuf la fıkıhın arası, İslâm da iman gibidir. İslâm imandan ayrılır mı?

Nasıl ayrılmazsa, imanın olduğu yerde İslâm vardır, İslâm'ın olduğu yerde iman da vardır.

Küllün minhümâ bi'l-âhari. İkisi birbirine bağlı. İkisi birbirine bağlı, sökülmez. Söktün müydü işe yaramaz.

Hümâ ilmâni asliyyâni lâ yestağnî ehadü-hümâ ani'l-âhari bi-menzileti'l-islâmi ve'l-îmâni murtebitatün küllün minhümâ bi'l-âhari ke'l-cismi ve'l-kalbi.

Ke'l-cismi ve'l-kalbi. Cisim var, kalp var. Cisimle kalp birbirinden ayrılır mı?

Ayrılırsa işe yaramaz. Tıpkı bunun gibi işte.

Ke'l-cismi ve'l-kalbi. lâ yestağnî ehadü-hümâ ani'l-âhari bi-menzileti'l-islâmi ve'l-îmâni murtebitatun küllün minhümâ bi'l-âhari ke'l-cismi ve'l-kalbi.

Katiyyen birisi yerinden ayrılmaz.

Cenâb-ı Hak hepimizin kusurunu affetsin. Tevkîfat-ı samadaniyesine mazhar etsin. Allah-u celle ve âlâ'nın sevdiği kullarının arasına cümlemizi kabul etsin. Öyle bir rahmet bize inzal eylesin ki, biz bu halimizle onun rahmetine layık değilsek de bu rahmetini inzal eylesin de,

bizi kendisini sevecek kulların arasına layık olmaya, layık olmak şerefine nâil etsin. İnşallah.
El-Fâtiha.

Mehmet Zahid KOTKU

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

